

Oud-communist Leeuwerik beschrijft de BVD-treitering en

Van Karl May tot Ka

Als jongetje houdt hij al van lezen. Vooral de boeken van Karl May verslindt hij. Old Shatterhand en Winnetou zijn zijn favorieten. Maar hij is ook het hulpje van de dominee van Oude Pekela, wiens tuin hij onderhoudt en wiens brieven hij bezorgt bij andere predikanten. Met dominee gaat hij ook op pad om kleren voor de armen op te halen.

Het knapje Luppoo Leeuwerik ziet zo de armoede van nabij. Het vormt zijn rechtvaardigheidsgevoel. Maar van groter invloed is de dood van zijn halfbroer George Steinfelder geweest in het concentratiekamp Buchenwald. Zijn dood en zijn boeken over het marxisme brengen de inmiddels jongeman Leeuwerik tot een andere Karl, Karl Marx.

Door **Cees Stolk**

Over zijn eigen leven heeft de nu 75-jarige Leeuwerik, ooit prominent CPN'er naast Fré Meis en 'het gezicht' van Pekela, zijn eigen boek geschreven. Een levensverhaal vol spanning en soms sensatie.

Interessant is zijn belevenis met de Binnenlandse Veiligheidsdienst, de BVD. In 1952 wil de nog jonge CPN'er op aandrang van een partij-unctionaris zes weken naar Peking waar Mao net aan de macht is. Leeuwerik heeft geen pas en wil die bij het gemeentehuis aanvragen, maar daar rijst de argwaan. 'Waar hebt U die voor nodig?', luidt de vraag. 'Om eens een keer naar het buitenland te gaan', luidt zijn antwoord.

De aanvraag wordt naar het Provinciehuis gestuurd, maar weken verstrijken en nog geen pas. Pas als de conferentie in China lang en breed aan de gang is, krijgt hij het felbegeerde papiertje. Niet voor vijf jaar zoals gebruikelijk is bij een pas, maar voor één jaar, terwijl hij wel voor die volle vijf jaar moet betalen. 'Juist door zo'n dolkstoot word je strijdlustiger en wordt je inzet groter', schrijft hij.

Slinks

doortocht zou kunnen geven. Hij wordt van de wacht afgehaald en verbannen naar de keuken.

Zo open als Leeuwerik schrijft over de confrontaties met de BVD, zo gesloten is hij over de partij. Af en toe kraakt hij een kritische noot over de strakke discipline binnen de CPN. 'Van bovenaf werd geen of weinig rekening gehouden met het gezin. Toen we dit huis bouwden en ik daar wat tijd aan besteedde was er kritiek van een partij-unctionaris. Volgens hem deed ik niet genoeg voor de partij. Het begrip dat vrede thuis belangrijk was voor je politieke werk was er niet.'

Maurice Chevalier

Was dit een vooropgezet p anti-communist neer te zetten in een schap met een zeer sterke CPN-traditie. Ploeg is voor Leeuwerik de 'devil in de duivel, die bij zijn aantreden zijn visie afgeeft: „Ik zal alles anders doen dan de burgemeesters.”

Pekela, zo schrijft Leeuwerik, staat tegin van een drama', dat het dorp mi schijnwerpers plaatst met als hoog Volkskran-interview waarin Van de bevolking van Pekela afschildert z zwakbegaafd'. Die uitspraak komt meester op een berisping van de b

Slinks

Het is niet de eerste keer dat hij iets merkt van slinkse methodes van de BVD. En niet alleen hij is het doelwit, ook zijn familie wordt onder de loep gelegd. Zijn jongste broer werkt bij de Spoorwegen en hoort op een dag dat zijn promotie niet doorgaat maar dat hij ontslagen wordt omdat Luppo 'staatsgevaarlijk' is.

Leeuwerik is daar nog boos over omdat zijn broer geen CPN -lid was, De Waarheid nooit las en nooit een partijbijeenkomst bezocht. Later kruist de BVD weer het pad van Leeuwerik. Met kameraden uit Finsterwolde wil hij een reis naar Tsjecho-Slowakije maken. Hij levert zijn pas en die van zijn vrouw voor verlenging in. De pas van zijn vrouw arriveert twee dagen voor vertrek; die van hem pas na de reis.

Weer later als zijn jongste zoon in dienst zit en in Gelderland bij de kazerne wachtloopt wordt een officier getipt dat de jonge Leeuwerik in het holst van de nacht de Russen wel eens een vrije

Maurice Chevalier

Als halverwege de jaren tachtig de discussie losbarst binnen de CPN over het marxisme en eventuele samenwerking met andere linkse partijen blijft Groningen streng in de leer. Met name het Oldambt wil de CPN te vuur en te zwaard verdedigen. „Het was een hopeloze strijd”, verzucht Leeuwerik in zijn boek.

Leeuwerik maakt in de zesendertig jaar gemeentepolitiek (eerst raadslid en later wethouder) vijf burgemeesters mee. Van Scholtens ('de Maurice Chevalier van Pekela', een zeer kleurrijk figuur) tot Sake van der Ploeg die in een interview met de Winschoter Courant Fré Meis een 'misdadiger' noemt, die de stakers in de strokarton voor het lapje houdt.

Leeuwerik kan het niet verkroppen dat juist die Van der Ploeg in 1973 de nieuwe eerste man in Pekela wordt. „Wie heeft het lef gehad Oude Pekela op te zadelen met een man van wie bekend is dat hij de tact mist om met anderen om te gaan.

zwakbegaafd'. Die uitspraak kon de meester op een berisping van de stand.

Aan dat drama komt een einde als naar Friesland gevluchte Van der Ploeg 'een meester in de rechten, maar geen meester in de bochten', schrijft Leeuwerik met humor. Dat doet hij wel vaker en in dit boek ook geen gortdroog relaas geven. Hier en daar leest als een trein. Leeuwerik, burgemeester Meindert Schollemans, krijgt 'middag het eerste exemplaar in handen'. Hij prijst de schrijver in het voorwoord voor zijn 'herkenbare' wijze een ontbreker te zijn, maar toch al rijke geschiedenis van Pekela toegevoegd.

Van het boek 'Van Karl May tot Karl Marx' zijn 400 exemplaren beschikbaar. Het kost dertig gulden en is verkrijgbaar bij de boekhandels W. J. van der Ploeg en Readshop in Oude Pekela.

rijft de BVD-treitering en zijn CPN-jaren

N 13
O 13

ay tot Karl Marx

Dinsdag
16 november
1999

Regio

◀ Luppoo Leeuwerik: ... geen gortdroog boek...

Foto: Anne Marie Kamp

Hij wordt van de naar de keuken. t over de confron- is hij over de par- sche noot over de PN. „Van bovenaf gehouden met het en en ik daar wat ek van een partij- ed ik niet genoeg rede thuis belang- was er niet.”

Was dit een vooropgezet plan? Een anti-communist neer te zetten in een gemeenschap met een zeer sterke CPN-traditie.” Van der Ploeg is voor Leeuwerik de ‘devil in disguise’, de duivel, die bij zijn aantreden zijn visitekaartje al afgeeft: „Ik zal alles anders doen dan alle andere burgemeesters.”

Pekela, zo schrijft Leeuwerik, staat aan ‘het begin van een drama’, dat het dorp midden in de schijnwerpers plaatst met als hoogtepunt het Volkskran-interview waarin Van der Ploeg de bevolking van Pekela afschildert als ‘sociaal zwakbegaafd’. Die uitspraak komt de burgemeester op een berisping van de hele raad te staan.

van

Karl May

Hij wordt van de naar de keuken. Over de confrontaties hij over de parische noot over de CPN. „Van bovenaf gehouden met het en en ik daar wat k van een partijfd ik niet genoeg ede thuis belangwas er niet.”

de discussie los- marxisme en even- re linkse partijen er. Met name het te zwaard verde- strijd”, verzucht

ndertig jaar ge- en later wethou- van Scholtens ('de een zeer kleurrijk die in een inter- ant Fré Meis een ers in de strokar-

ppen dat juist die we eerste man in f gehad Oude Pe- n van wie bekend deren om te gaan.

Was dit een vooropgezet plan? Een anti-communist neer te zetten in een gemeenschap met een zeer sterke CPN-traditie.” Van der Ploeg is voor Leeuwerik de 'devil in disguise', de duivel, die bij zijn aantreden zijn visitekaartje al afgeeft: „Ik zal alles anders doen dan alle andere burgemeesters.”

Pekela, zo schrijft Leeuwerik, staat aan 'het begin van een drama', dat het dorp midden in de schijnwerpers plaatst met als hoogtepunt het Volkskran-interview waarin Van der Ploeg de bevolking van Pekela afschildert als 'sociaal zwakbegaafd'. Die uitspraak komt de burgemeester op een berisping van de hele raad te staan.

Aan dat drama komt een einde als Bert Smidt de naar Friesland gevluchte Van der Ploeg opvolgt, 'een meester in de rechten, maar geen meester in de bochten', schrijft Leeuwerik met gevoel voor humor. Dat doet hij wel vaker en daarom is het boek ook geen gortdroog relaas geworden, maar hier en daar leest als een trein. Leeuweriks zesde burgemeester Meindert Schollema neemt vanmiddag het eerste exemplaar in ontvangst en prijst de schrijver in het voorwoord dat hij op 'herkenbare' wijze een ontbrekend stuk aan de toch al rijke geschiedenis van Pekela heeft toegevoegd.

Van het boek 'Van Karl May tot Karl Marx' zijn 400 exemplaren gedrukt. Het boek kost dertig gulden en is verkrijgbaar bij de boekhandels Nieborg in Winschoten en Readshop in Oude Pekela.

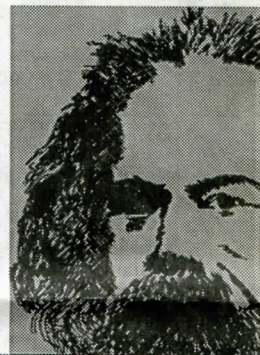

van

**Karl
May**

tot

**Karl
Marx**

L. Leeuwerik

◀ De omslag van het boek.

Foto: GD/DC